

1. Przyczyny:

12 grudnia 1970 r. władze podjęły decyzję o **podwyżce cen głównych artykułów** spożywczych m.in. mięsa o 18%, mąki o 17%, makaronu o 15%, ryb o 12%, węgla o 10%, koksu o 12%. Miała to być niewinna regulacja cen.

2. Przebieg 14 – 20 grudnia 1970 r.:

14 grudnia 1970 r. rozpoczął się masowy ruch protestu przeciwko podwyżkom w **Stoczni Gdańskiej**.

Około 3 tysięcy robotników żądało rekompensaty za podwyżkę. Zorganizowano demonstrację pod gmach Komitetu Wojewódzkiego w Gdańsku. Demonstracja zakończyła się zdobyciem budynku - podpalono drukarnię i wybito szyby.

15 grudnia 1970 r. do strajku przyłączyła się Stocznia im. Komuny Paryskiej w Gdyni.

▪ Stoczniowcy głosili postulaty:

- ✓ cofnięcia podwyżki,
- ✓ sprawiedliwego podziału premii,
- ✓ wyrównania pensji dla mniej zarabiających,
- ✓ wolności prasy i religii.

▪ Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej przyjął postulaty lecz w nocy 14/15 grudnia aresztowano cały gdyński komitet strajkowy.

▪ **Wówczas strajk się rozszerzył.** Do strajku przystąpiły: Stocznia im. Lenina, Stocznia Północna, Gdańska Stocznia Remontowa i Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego.

▪ 10 tysięcy osób wzięło udział w manifestacji pod gmach Komitetu Wojewódzkiego PZPR. Po starciu z MO protestujący podpalili gmach. Władze centralne zgodziły się wówczas na użycie broni przeciwko protestującym. Minister obrony narodowej – gen. Wojciech Jaruzelski, nie protestował. W Trójmieście wprowadzono stan wyjątkowy i godzinę milicyjną.

16 grudnia 1970 r. wojsko obsadziło główne gmachy i główne drogi komunikacyjne.

▪ **W Gdańsku** otwarto ogień do demonstrantów w Stoczni Gdańskiej. Przeciwko demonstrującym wysłano czołgi – byli zabici i ranni. Zapadła wówczas decyzja o strajku okupacyjnym. Wysunięto nowe postulaty strajkowe:

- ✓ usunięcie winnych złego stanu gospodarczego,
- ✓ podwyżka płac,
- ✓ usunięcie wojska z Trójmiasta.

▪ **W Gdyni** żądano zwolnienia aresztowanych przywódców strajku, próbowano podpalić Komitet Miejski PZPR. W tej sytuacji Zjednoczenie Przemysłu Okrętowego nakazało przerwanie pracy w dniu 17 grudnia.

▪ Wieczorem w TV 16 grudnia **Wicepremier Kociotek apelował o spokój i powrót do normalnej pracy**.

17 grudnia 1970 r. ludzie odpowiedzieli na apel wicepremiera Kociotka **w Gdyni** i poszli do pracy.

▪ Do spokojnych stoczniowców wojsko otworzyło ogień koło wiaduktu kolejowego Gdynia – Stocznia. Zginęło kilkadziesiąt osób. Jedną z ofiar był 18-o letni Zbyszek Godlewski, którego robotnicy ponieśli na drzwiach ulicami Gdyni. To o nim napisano „Balladę o Janku Wiśniewskim”. Podczas manifestacji 5 tysięcy robotników starło się z siłami MO i WP. Walki trwały około 2 godzin. Strzelano do tłumu na peronach, przed Komendą MO i Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Gdyni.

- Tego samego dnia w **Szczecinie** robotnicy zorganizowali wiec. Wystąpił swoich przedstawicieli do I Sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Szczecinie Antoniego Walaszka, który nakazał otoczyć Stocznię Szczecińską kordonem milicyjnym. Gdy stoczniowcy chcieli opuścić Stocznię MO zaczęło do nich strzelać. Mimo to robotnicy przełamali kordon milicyjny, spalili gmach Komitetu Wojewódzkiego i willę Walaszka. Następnie tłum rozsierdzony kolejnym atakiem sił porządkowych zaatakował Komendę MO; spalił budynki pomocnicze lecz nie udało się zdobyć samego budynku. Padli zabici i ranni.

18 grudnia 1970 r. strajkowała większość zakładów Trójmiasta, Elbląga. W Szczecinie władzę przejął Komitet Strajkowy. W tej sytuacji Biuro Polityczne PZPR zdecydowało o politycznej drodze rozwiązania konfliktu. Gomułka został odwieziony do kliniki rządowej, oficjalnie z powodu nadciśnienia, a w nocy z 18 na 19 grudnia powierzono funkcję **I sekretarza PZPR Edwardowi Gierkowi**.

19 grudnia wojsko wycofało się ze Stoczni Gdańskiej, nadal jednak trwał strajk w Szczecinie.

20 grudnia 1970 r. zwołano VII Plenum KC PZPR, które usunęło z Biura Politycznego 4 najbliższych współpracowników Gomułki. Powstała nowa elita rządząca z **Jaroszewiczem, Babiuchem i Szydłakiem**. Szefem partii został Edward Gierek, który obiecał poprawę bytu materialnego.

3. Skutki:

- robotnicy zaniechali dalszego strajku w Trójmieście licząc na poprawę sytuacji,
- w Szczecinie strajk zawieszono na Święta Bożego Narodzenia, a po świętach go nie wznowiono,
- po raz pierwszy protest robotników doprowadził do zmiany ekipy rządzącej w krajach demokracji,
- ofiary chowano potajemnie nocą w zbiorowych grobach by ukryć rozmiary masakry. Dokładna ich liczba nie jest znana. Oficjalnie podano, że było 45 zabitych, 1165 rannych, 2898 aresztowanych. Tymczasem prawdopodobnie tylko w Szczecinie zginęło 147 osób. Oblicza się, że w wypadkach na Wybrzeżu zginęło kilkaset osób,
- 23 stycznia 1971 r. w Szczecinie powołano Międzyzakładową Komisję Strajkową, która ogłosiła strajk powszechny. Nowe władze zareagowały natychmiast. Do Szczecina na rozmowy udał się Edward Gierek i premier Piotr Jaroszewicz. To wówczas padły sławne słowa „Pomożecie? – pomożemy!”.
- 15 lutego 1971 r. władze wycofały się z podwyżek cen.